

6

PEMBANGUNAN POLITIK DALAM HUBUNGAN ETNIK

FADILAH BT. ZAINI
KASSIM BIN THUKIMAN

PENGENALAN

Perkembangan politik di Malaysia merupakan satu fenomena yang sangat menarik untuk dikaji dan dibincangkan. Perbincangan dalam bahagian ini memfokuskan tentang perkembangan kegiatan nasionalisme orang Melayu dan kegiatan politik bukan Melayu sama ada yang diiktiraf ataupun yang tidak diiktiraf oleh pihak penjajah British dalam usaha untuk mencapai kemerdekaan. Pada peringkat awal lagi, kedatangan British untuk menguasai dan menjajah negara ini telah dihalang oleh gerakan anti-penjajahan di setiap negeri. (Abdullah Zakaria Ghazali, 1982) Jelasnya, walaupun kedatangan British dengan pelbagai tipu muslihat, namun ia sedikitpun tidak menggoyahkan kekuatan politik untuk menentang mereka. Di sinilah muncul wira-wira dalam politik tanah air seperti Dato' Dol Said, Dato' Maharaja Lela, Dato' Sagor, Dato' Bahaman, Mat Kilau, Haji Abdul Rahman Limbong, Tok Janggut, Mat Salleh, Rentap, Rosli Dhoby, Dato' Kelana dan Dato' Abd. Rahman Andak. Sesungguhnya perjuangan tokoh-tokoh terdahulu menggambarkan bahawa kemerdekaan negara ini bukan diperolehi dengan jalan mudah, tetapi sebaliknya dengan berkorban nyawa, darah, keringat dan air mata. (Buyong Adil, 1980).

Perkembangan politik Tanah Melayu disemarakkan dengan kesedaran nasionalisme yang berasaskan kaum yang didorong oleh dasar 'pecah dan perintah' British sendiri. Pengelompokan masyarakat di kawasan yang berbeza telah menanam bibit

kesedaran nasionalisme. Pada peringkat awal, kegiatan mereka lebih cenderung untuk memperjuangkan kebajikan di kalangan penduduk, tetapi akhirnya bertukar corak menjadi gerakan massa untuk membangunkan masyarakat dan memperjuangkan kemerdekaan. Faktor luaran turut menyumbang kepada penyuburan semangat nasionalisme di kalangan penduduk Tanah Melayu. Kesemuanya mula terkesan pada awal abad ke-20. Kesedaran nasionalisme Melayu juga disokong oleh keterbukaan minda orang Melayu yang menerima pendidikan dari dalam dan luar negeri. Jelasnya, golongan ulama telah menjadi pencetus kepada kesedaran politik di kalangan masyarakat Melayu. Mereka yang digelar dan dikenali sebagai 'Kaum Muda' telah menggunakan pelbagai instrumen dan mekanisme bagi menyalurkan idealisme perjuangan yang berslogankan "gerakan Islah Islamiyyah". (Mohd. Sarim Haji Mustajab, 1982). Akhbar Al-Imam telah dijadikan saluran media utama untuk menyebarkan kesedaran agama, politik, ekonomi, sosial dan kebudayaan di kalangan orang Melayu. (Abd. Aziz Mat Ton, 2000). Sehubungan dengan pendidikan agama menerusi sistem pendidikan madrasah telah berkembang dengan pesat terutamanya di bahagian pantai barat Tanah Melayu. Kekuatan pengaruh gerakan ini telah menyebabkan kerajaan British bertindakbalas dengan mengadakan pelbagai undang-undang dan peraturan. Mulai tahun-tahun 1920-an, kesedaran politik orang Melayu telah dipelopori oleh golongan guru lulusan SITC dan juga wartawan. Golongan teknikal dari Maktab Teknik Kuala Lumpur dan Maktab Pertanian Serdang juga turut terlibat. Selain itu, mulai tahun 1930-an, golongan pentadbiran yang mendapat pendidikan dari MCKK juga melibatkan diri dalam perjuangan menerusi persatuan-persatuan negeri Melayu. (William R. Roff, 1978)

Kesedaran nasionalisme di kalangan orang Cina dan India juga wujud dan berkembang dengan meluas. Walaupun pada peringkat awal, tumpuan lebih banyak diberikan kepada kegiatan ekonomi, namun lama-kelamaan masyarakat Cina dan India juga sudah mula memberi tumpuan kepada kelangsungan politik mereka di negara ini. Mereka mula menubuhkan persatuan-persatuan dan pertubuhan politik yang memperjuangkan kebajikan orang Cina dan India. Bagi

politik orang Cina umpamanya, apabila Parti Kuomintang berjaya memerintah China pada tahun 1911, cawangan parti tersebut telah berjaya ditubuhkan di Tanah Melayu pada tahun 1912. (Victor Purcell, 1982) Manakala perjuangan persatuan India yang awal lebih terdorong untuk menjaga kebajikan masyarakat India dari ditindas dan dieksploitasi oleh syarikat-syarikat perladangan British. (Arasaratnam, 1978) Faktor luaran juga mendorong sikap dan pemikiran mereka terhadap politik Tanah Melayu. Kemerdekaan yang dicapai oleh India pada tahun 1947 dan penguasaan Parti Komunis di China pada tahun 1949, telah menyebabkan orang India dan Cina mula memberi perhatian yang serius terhadap Tanah Melayu. Kerajaan British pula mengiktiraf sumbangan orang Cina dan India dengan menubuhkan Jabatan Hal Ehwal Orang Cina dan India sebelum Perang Dunia Kedua. Pemimpin-pemimpin masyarakat Cina dan India mula dilantik di dalam Majlis-majlis Mesyuarat Kerajaan. Ini menggambarkan suara dan penglibatan mereka dalam penggubalan dasar kerajaan sudah mula kelihatan. Namun begitu, secara keseluruhan kesedaran politik dan nasionalisme di kalangan penduduk Tanah Melayu adalah terpisah mengikut kaum yang berasaskan perjuangan bangsa (Cheah Boon Kheng, 1984).

Secara strategik dan evolusi, penjajah British mengatur perancangan untuk menguasai dan mengkoloni Tanah Melayu. Pentadbiran British bagi setiap negeri adalah berbeza, malah Negeri-Negeri Selat yang meliputi Melaka, Pulau Pinang dan Singapura yang ditubuhkan pada tahun 1826 adalah ditadbir secara terus oleh pihak kerajaan British. Ketiga-tiga negeri ini diiktiraf sebagai jajahan takluk mahkota British, iaitu diperintah secara langsung oleh Raja British dan rakyat ketiga-tiga negeri ini dikenali sebagai rakyat British. (Barbara Watson Andaya, 1983:182-233) Pihak kolonial British telah menjalankan dasar pentadbiran yang bersifat naungan bagi Negeri-negeri Melayu Bersekutu (yang ditubuhkan pada tahun 1896) iaitu negeri Perak, Selangor, Negeri Sembilan dan Pahang. Sementara itu, negeri-negeri seperti Kedah, Kelantan, Terengganu, Perlis dan Johor telah disebut sebagai Negeri-Negeri Melayu Tidak Bersekutu.

Hakikatnya dalam pentadbiran British ini yang dinyatakan tadi bersifat naungan, pihak pentadbiran British telah mengekalkan institusi raja-raja Melayu iaitu sebagai simbol pentadbiran negeri. Walau bagaimanapun, pentadbiran Negeri-negeri Melayu Bersekutu dipegang oleh Residen dan pegawai-pegawai British, dan sultan serta wakilnya berhak untuk mengetahui pengisytiharan undang-undang dalam Majlis Mesyuarat Negeri. Manakala bagi Negeri-negeri Melayu Tidak Bersekutu, kekuasaan sultan dan para pembesar negeri lebih kuat kerana pegawai British hanya bertindak sebagai penasihat sultan sahaja. Untuk menguasai sepenuhnya pentadbiran ke atas seluruh Semenanjung Tanah Melayu, kerajaan British telah menggunakan pendekatan diplomasi ke atas Negeri-negeri Melayu Tidak Bersekutu. Pada akhir tahun 1920-an dan 1930-an, jelas memperlihatkan kolonial British mengurangkan pemusatan kuasa ke atas pentadbiran negeri-negeri Melayu. Kaedah pentadbiran ini dinamakan dasar Desentralisasi.

Pengenalan kerajaan dan perlembagaan Malayan Union pada awal tahun 1946 telah memperlihatkan kebangkitan perjuangan orang-orang Melayu menentang cadangan tersebut. Malah cadangan tersebut telah melahirkan kesedaran kebangsaan secara menyeluruh yang tidak dapat dibendung lagi. Reaksi dari cadangan tersebut, Pertubuhan Kebangsaan Melayu Bersatu (UMNO) telah ditubuhkan untuk memperjuangkan kepentingan negara dan bangsa Melayu. Namun begitu, perpaduan di kalangan orang Melayu pada waktu itu dilihat tidak kental apabila Parti Kebangsaan Melayu Malaya (PKMM) yang berjuang dengan agenda yang berlainan iaitu menyatukan Tanah Melayu dengan gugusan kepulauan Melayu yang dikenali sebagai Melayu Raya.

Perkara yang tidak boleh diketepikan pada waktu ini ialah usaha imigran yang dibawa oleh pihak British secara beramai-ramai untuk mendapatkan kedudukan politik dan kerakyatan dalam negara secara tetap melalui dasar kerakyatan terbuka 'jus soli'. Malayan Union merupakan suatu sistem pentadbiran dan perundangan kolonial secara terus dari kerajaan Britain. Justeru, apabila wujud kesedaran

di kalangan imigran ini untuk menduduki Tanah Melayu secara tetap, maka beberapa buah parti bukan Melayu telah bekerja ke arah mencapai matlamat tersebut. Hakikatnya, tuntutan ini merupakan cabaran bagi orang Melayu dan mencetuskan suasana politik yang tidak stabil di Tanah Melayu dalam tempoh 1945 hingga 1948. (Andaya, 1983: 295-299).

Perkara yang perlu difahami dalam percaturan politik Tanah Melayu ialah suasana kerjasama dan perpaduan yang dianjurkan bagi mewujudkan kerjasama parti-parti perkauman Melayu, Cina dan India. Hakikatnya, dengan kerjasama parti-parti perkauman Melayu, Cina dan India, kemenangan telah berpihak kepada parti Perikatan yang membolehkan Tanah Melayu menuntut kemerdekaan bagi Persekutuan Tanah Melayu pada tahun 1957. Perbincangan dalam bahagian ini memperlihatkan tuntutan kaum imigran dan toleransi yang cukup berhemah oleh orang Melayu telah melahirkan masyarakat majmuk dalam politik kepartian, kemerdekaan Tanah Melayu, penyertaan Sabah dan Sarawak dan pembinaan negara bangsa yang akhirnya mewujudkan bangsa Malaysia yang berdaulat berteraskan kepelbagaian etnik di negara ini.

PERSATUAN POLITIK YANG AWAL

Tanah Melayu mengalami perkembangan politik yang penting pada awal abad ke-20. Pada era ini kebangkitan kesedaran kebangsaan di kalangan orang Melayu muncul dengan lebih teratur melalui aktiviti gerakan dan organisasi yang lebih terpinpin. Usaha ini timbul kerana masyarakat Melayu ingin melahirkan rasa tidak puas hati terhadap pentadbiran kerajaan British yang sekian lama mengongkong penduduk Tanah Melayu dengan pelbagai agenda ekonomi, politik dan sosialnya. Hakikatnya, usaha ini diperkuatkan lagi dengan kesedaran penduduk Tanah Melayu terhadap kepentingan pendidikan bila mana ramai penduduk Tanah Melayu telah menerima pendidikan agama dan sekular dari mana-mana institusi pengajian tinggi luar negara

dan telah kembali ke tanahair untuk memperjuangkan hak bangsa dan negara.

Golongan ini telah berjaya membangkitkan semangat nasionalisme di kalangan orang Melayu bagi menghadapi tuntutan golongan bukan Melayu dan penguasaan British dalam sistem politik di Tanah Melayu. Perubahan yang ketara dalam sistem politik Melayu adalah, golongan bangsawan Melayu yang mendapat pendidikan Inggeris telah diberi jawatan dalam perkhidmatan pihak British, bagi memperlihatkan hubungan rapat dan taat setia kepada pihak British. Manakala, masyarakat Melayu di luar bandar terus ketinggalan. Pemimpin-pemimpin Melayu amat mundur dan jauh ketinggalan. Desakan mula timbul bagi menuntut pihak British memperbaiki kedudukan, dan lama kelamaan semakin ramai orang Melayu tampil ke hadapan untuk menuntut hak dan perubahan melalui pelbagai saluran dan organisasi yang ditubuhkan. (Andaya, 1983: 257-272)

KESATUAN MELAYU SINGAPURA

Kemunculan persatuan, kesatuan dan kelab di Tanah Melayu pada abad ke-19 memperlihatkan usaha dan komitmen yang bersungguh-sungguh untuk membela nasib masyarakat dalam bidang sosial dan kebajikan. Bermula dengan penubuhan Kesatuan Melayu Singapura (KMS) oleh Mohd. Eunus Abdullah pada tahun 1926 dan seterusnya kesatuan-kesatuan negeri yang lain pada tahun 1930-an, ia telah menunjukkan masyarakat Melayu telah mula berminat ke arah politik dan kemunculan semangat kebangsaan itu menjadi lebih ketara. Tujuan penubuhan KMS ialah untuk menggalakkan orang Melayu supaya mengambil berat terhadap perkembangan negeri serta kemajuan orang Melayu dalam bidang politik dan pendidikan. Hakikatnya, penubuhan KMS telah memberi inspirasi kepada pemimpin negeri lain untuk menubuhkan persatuan bagi setiap negeri sebagai cara untuk menjaga dan memajukan kepentingan orang Melayu. (Mohd. Nor Long, 1967/1968: 13-25).

Seterusnya tertubuhlah persatuan negeri bagi Melaka, Pulau Pinang, Perak, Pahang, Selangor, Negeri Sembilan dan Kelantan. Penubuhan persatuan Melayu peringkat negeri ini mendukung matlamat dalam memperbaiki kedudukan orang Melayu kerana menyedari kemunduran orang Melayu, terutamanya dalam bidang pendidikan. Perkara utama yang perlu diketahui ialah, penubuhan persatuan-persatuan negeri ini adalah terdiri daripada golongan elit yang bersifat kenegerian dan bekerjasama dengan pihak penjajah British. Dari segi kesatuan politik, sifat kesatuannya masih kabur dan boleh dianggap sebagai politik kedaerahan. Keadaan ini menyebabkan kegagalan untuk menubuhkan pertubuhan bersifat nasional kerana setiap negeri begitu tebal dengan sifat kenegerian masing-masing. (Abu Talib Ahmad dan Cheah Boon Kheng, 1995: 164)

KESATUAN MELAYU MUDA

Penubuhan Kesatuan Melayu Muda (KMM) pada tahun 1937 oleh golongan nasionalis yang berpendidikan Melayu serta dipengaruhi oleh gerakan nasionalis Indonesia telah memperlihatkan pertubuhan politik yang bersifat agresif. KMM diasaskan oleh Ibrahim bin Haji Yaakob dan dianggotai oleh kebanyakan penuntut Maktab Perguruan Sultan Idris, Tanjung Malim. (William R. Roff, 1975) Keahlian KMM juga dianggotai oleh pelajar dari Maktab Teknik Kuala Lumpur dan Kolej Pertanian Serdang. Kesedaran politik timbul menerusi pensyarah dan bahan-bahan bacaan yang menggerakkan pelajar mengenai semangat anti-penjajahan. Kesedaran politik juga timbul kerana dasar kolonial sendiri yang menjalankan diskriminasi pendidikan dengan mengelompokkan rakyat kelas bawahan di SITC. William R. Roff (1975) berpendapat bahawa dasar dan tindakan kolonial British dianggap sebagai “senjata makan tuan”. Dengan kesatuan fikiran dan tenaga, golongan guru telah bergerak secara strategik dan berorganisasi untuk meniupkan semangat nasionalisme di kalangan orang Melayu.

Pergerakan KMM juga dirangsang oleh pergolakan politik di Indonesia. Berikutan pemberontakan Parti Komunis Indonesia pada tahun 1926, ramai pemimpin Indonesia melarikan diri ke Tanah Melayu. KMM bermatlamat untuk memperjuangkan kemerdekaan Tanah Melayu dari kolonial British, mengkritik raja-raja Melayu yang gagal melindungi hak dan kepentingan orang Melayu daripada penindasan dan seterusnya melahirkan semangat kebangsaan yang meluap-luap. KMM berpendirian bahawa persatuan berasaskan kenegerian akan merugikan orang Melayu. Justeru itu, perjuangan menuntut kemerdekaan Tanah Melayu mesti digerakkan untuk membebaskan negara ini daripada cengkaman penjajah dalam aspek politik, ekonomi dan sosial. Usaha seterusnya ialah menggabungkan Tanah Melayu dengan Indonesia yang dikenali sebagai 'Melayu Raya'. Oleh kerana dasar perjuangan yang anti-British dan anti-feudal, pergerakan KMM dikawal ketat oleh pihak penjajah. Manakala golongan elit bangsawan juga memainkan peranan dan gerakan untuk menangkis idea perjuangan KMM dari tersebar luas di negara ini.

Gerakan KMM yang anti-penjajah serta keengganan untuk bekerjasama telah menimbulkan kebimbangan pihak British. Kerajaan British telah mengambil langkah untuk mengawal pergerakan KMM. Tindakan awal yang dilakukan oleh kerajaan British ialah 'membersihkan' SITC pada tahun 1931. Antaranya ialah Pengetua SITC O.T. Dussek telah dibersarakan, Harun Aminurrashid dihantar ke Brunei, Abdul Hadi Hassan dipindahkan ke Kelantan dan Za'ba dipindahkan ke Singapura. Sebelum berlakunya Perang Dunia Kedua, para pemimpin KMM telah ditangkap dan dipenjarakan di Singapura. Akhirnya KMM telah dibubarkan oleh kerajaan British.

Semasa penjajahan Jepun, KMM dibenarkan bergiat dalam politik tetapi dikawal dengan ketat. Jepun menggunakan KMM untuk mendapat sokongan orang Melayu ketika menjajah negara ini. Malah, KMM juga tidak mendapat sokongan golongan birokrat Melayu yang menguasai pemikiran orang Melayu pada waktu itu. Pembela Tanah Air (PETA) ditubuhkan untuk menjaga kepentingan rakyat di bawah pentadbiran Jepun. PETA juga bertujuan untuk mengumpulkan sukarelawan yang diberi latihan ketenteraan untuk menentang

British jika kembali ke Tanah Melayu. PETA telah menjalinkan hubungan dengan pertubuhan Malayan People Anti-Japanese Army (MPAJA) menyebabkan ia telah diharamkan. Manakala Kesatuan Rakyat Indonesia Semenanjung (KRIS) ditubuhkan pada tahun 1945 dengan tujuan untuk membina perpaduan Melayu dan menunjukkan kekecewaan terhadap kepimpinan dan pemerintahan Jepun. Kesatuan ini mencadangkan Tanah Melayu dan Indonesia mengisytiharkan kemerdekaan bersama-sama, namun belum sempat kemerdekaan diisytihar, Jepun telah menyerah kalah dan hanya Indonesia yang mengisytiharkan kemerdekaan bersendirian. (Nabir Hj. Abdullah, 1976: 67-69)

PENUBUHAN PARTI POLITIK BERASASKAN KAUM

Hakikatnya, pergerakan setiap parti politik adalah untuk menjaga kepentingan kaum masing-masing. Perkembangan ini memperlihatkan corak masyarakat majmuk yang amat disukai oleh pihak British yang mendukung tujuan mengekalkan status-quo mereka di Tanah Melayu. Kaum Melayu pula dilihat sebagai kaum yang disamakan hak dan taraf mereka dengan kaum pendatang. Namun, keadaan selepas perang telah memperlihatkan perubahan mengenai sikap berpolitik antara kaum lebih ketara. Orang Melayu mula bergerak dalam kelompok politik yang lebih tersusun. Manakala orang bukan Melayu pula mula menuntut hak yang sama rata seperti orang Melayu.

PARTI KEBANGSAAN MELAYU MALAYA (PKMM)

Parti Kebangsaan Melayu Malaya (PKMM) merupakan parti terawal ditubuhkan oleh orang Melayu selepas Perang Dunia Kedua. PKMM ditubuhkan pada 17 Oktober 1945 di Ipoh, Perak selepas diadakan perundingan dan persetujuan beberapa kumpulan pemuda iaitu golongan Ahmad Boestamam dan golongan Mokhtaruddin Lasso

(Adnan Hj Nawang, 1988: 137-157). Golongan Ahmad Boestamam berfahaman sosialis, manakala golongan Mokhtaruddin Lasso berfahaman komunis. Terdapat juga kumpulan nasionalis yang diwakili oleh Ishak Haji Muhammad dan kumpulan Melayu-Islam yang diterajui oleh Dr. Burhanuddin Al-Helmy. Namun kepimpinan PKMM adalah di tangan Mokhtaruddin Lasso. PKMM ini telah dipengaruhi oleh PKM iaitu ramai di kalangan barisan kepimpinannya merupakan ahli komunis. Matlamat parti ini ialah menentang penjajahan dan penindasan politik. Mereka menerbitkan akhbar Suara Rakyat untuk menyalurkan idea perjuangan mereka. Perjuangan PKMM ialah untuk menyatukan bangsa Melayu di Tanah Melayu dan Indonesia serta memajukan ekonomi, kebajikan, pendidikan, kebebasan bersuara serta pertanian orang Melayu. (Ahmad Boestamam, 1972: 23-28)

ANGKATAN PEMUDA INSAF (API) DAN ANGKATAN WANITA SEDAR (AWAS)

Untuk menggerakkan perjuangan PKMM secara strategik dan berkesan, struktur parti telah diubah dengan penubuhan sayap parti. Sayap pemuda PKMM dinamakan Angkatan Pemuda Insaf (API) telah ditubuhkan pada tahun 1946 yang membawa matlamat 'Merdeka dengan Darah' yang membawa haluan sosialis Melayu. Pemimpin API yang paling aktif ialah Ahmad Boestamam. Dengan semangat perjuangan yang kental dan tinggi, beliau telah menerbitkan Testament Politik API, yang akhirnya beliau dipenjarakan oleh kerajaan British selama tujuh tahun.

Gerakan kumpulan wanita dipelopori oleh sayap parti yang dinamakan Angkatan Wanita Sedar (AWAS). Sayap parti ini ditubuhkan di Perak pada tahun 1946 yang membawa fahaman sosialis wanita Melayu dan hanya bertahan sehingga tahun 1948 sahaja. Ketua yang pertama ialah Aishah Ghani, dan kemudiannya digantikan oleh Shamsiah Fakeh. Hal ini menunjukkan golongan wanita juga memberi komitmen yang tinggi dalam perjuangan politik tanah air.

PUSAT TENAGA RAKYAT (PUTERA)

Pusat Tenaga Rakyat adalah merupakan organisasi politik orang Melayu untuk menggembeling kekuatan untuk menentang penjajahan British secara berterusan. Parti Kebangsaan Melayu Malaya adalah induk utama pergerakan PUTERA. Sayap parti PKMM iaitu Angkatan Pemuda Insaf (API) dan Angkatan Wanita Sedar (AWAS) turut serta dalam perjuangan tersebut. PUTERA menentang laporan Jawatankuasa Kerja Persekutuan Tanah Melayu 1948 yang menunjukkan sikap tolak ansur dengan pihak British. PUTERA telah menjalinkan kerjasama dengan All Malayan Council of Joint Action (AMCJA). Perikatan PUTERA-AMCJA telah menolak perlembagaan Malayan Union dan mencadangkan gagasan Perlembagaan Rakyat. Pihak British menolak perlembagaan ini kerana British tidak mahu bekerjasama dengan golongan kiri yang dianggap British bekerjasama dengan pihak Komunis. Penolakan ini menyebabkan pihak PUTERA-AMCJA melancarkan mogok namun mogok ini tidak mendapat sambutan di kebanyakan negeri seperti Perlis, Johor, Kelantan dan Terengganu. Kegagalan ini membuktikan gagasan Melayu Raya tidak mendapat sokongan rakyat. Menjelang tahun 1948, gabungan ini berpecah kerana Malayan Democratic Union (MDU) yang menganggotai AMCJA telah dibubarkan.

Semasa Kongres Melayu Se-Malaya di Johor Bahru, PKMM telah bersetuju dengan penubuhan UMNO. Namun timbul permasalahan berkaitan warna bendera UMNO serta kepimpinan dan ideologi antara kedua-dua pertubuhan ini. PKMM menyatakan kecenderungan agar Tanah Melayu bergabung dengan Indonesia bagi mencapai kemerdekaan pada tahun 1949. Pertikaian ini menyebabkan PKMM keluar daripada UMNO dan membentuk PUTERA, dan akhirnya bersama AMCJA, golongan ini menjadi penentang UMNO. PKMM menjadi semakin lemah apabila ramai di kalangan ahlinya ditangkap oleh pihak British.

ASAS 50

Dipelopori oleh tokoh-tokoh sasterawan seperti Kamaluddin Muhammad (Keris Mas), Usman Awang (Tongkat Warrant), Asraf dan Masuri S.N. Golongan ini menyokong perjuangan PKMM untuk mencapai kemerdekaan bagi Tanah Melayu dan bergabung dengan Indonesia melalui konsep 'Melayu Raya'. Proses penyatuan idea mengenai gagasan tersebut tergambar dan terakam menerusi penerbitan sastra yang bercorak patriotisme dan nasionalisme.

HIZBUL MUSLIMIN

Hizbul Muslimin merupakan pertubuhan politik yang diasaskan pada tahun 1948 yang bermaksud Pertubuhan Kaum Muslimin. Pengasasnya ialah Ustaz Haji Abu Bakar al-Baqir. Parti ini bercita-cita untuk menubuhkan sebuah negara Islam di Tanah Melayu yang merdeka. Pertubuhan ini telah dibubarkan dan pada tahun 1951, golongan ini telah menubuhkan Parti Islam Se-Malaya (PAS). Pada tahun 1954, perlembagaan parti ini berteraskan untuk mencapai kemerdekaan bagi Tanah Melayu dan menjadikan agama Islam sebagai asas pemerintahan. PAS berjaya memenangi satu daripada 52 kerusi yang dipertandingkan dalam pilihan raya Tanah Melayu yang pertama. (Ahmat Adam, 15 November 1994: 10)

UNITED MALAYS NATIONAL ORGANIZATION (UMNO)

Akibat penentangan orang Melayu secara menyeluruh, persatuan-persatuan Melayu telah mengadakan kongres ketiga di Kelab Sultan Sulaiman, Kampung Baru, Kuala Lumpur. Ia adalah hasil inisiatif yang digerakkan oleh Pergerakan Melayu Semenanjung Johor pimpinan Dato' Onn Jaafar. Akhbar-akhbar Melayu seperti Utusan Melayu, Warta Malaya dan Majlis juga menyokong penuh kongres

tersebut. Antara resolusi kongres ialah menghapuskan Malayan Union dan menyatukan persatuan Melayu yang dinamakan Pertubuhan Kebangsaan Melayu Bersatu (UMNO). Berikutan daripada kongres tersebut, suatu perhimpunan diadakan di Istana Besar Johor Bahru pada 11 dan 12 Mei 1946, dan mengorak langkah kepada penubuhan rasmi UMNO. Kongres ini dihadiri oleh 29 buah pertubuhan Melayu yang bertindak membentuk perlembagaan dan sebuah jawatankuasa. Pada 11 Mei 1946, dengan secara rasminya Pertubuhan Kebangsaan Melayu Bersatu (United Malays National Organization) ditubuhkan. Pada 12 Mei 1946, mesyuarat agung pertama telah diadakan dengan melantik Dato' Onn bin Jaafar sebagai Yang Di-Pertuan UMNO yang pertama. Justeru itu, Kongres Melayu Se-Malaya telah dibubarkan dan UMNO mengambil alih peranan bagi menentang Malayan Union.

Kongres Kebangsaan Melayu telah menghasilkan resolusi menolak 'kertas putih' perlembagaan Malayan Union. Resolusi tersebut telah dihantar kepada Perdana Menteri Britain, Clement Attlee. Akhbar Warta Negara menyiarkan sepenuhnya resolusi tersebut iaitu: (Ahmad Masjidin, 1984).

1. Perjanjian yang telah ditandatangani oleh Sultan-sultan kerana telah menyerahkan segala kuasa pemerintahan atas Tanah Melayu ke dalam tangan Yang Maha Mulia Baginda King, telah dijalankan tidak menurut kehendak undang-undang perlembagaan, adat resam dan lazim digunakan dalam negeri-negeri Melayu. Oleh itu tak sah dan batal.
2. Oleh kerana perjanjian-perjanjian tersebut telah dijalankan dengan tidak setahu dan bersalahan dengan kehendak rakyat Melayu, maka ianya tidak diterima oleh rakyat jelata Melayu. Dengan itu kongres isytiharkan bahawa perbuatan itu bersalahan dengan rukun-rukun demokrasi.

3. Cadangan Kerajaan Baginda King hendak berkuasa penuh dan menafikan kuasa Raja-raja Melayu samalah ertinya dengan memiliki terus negara ini. Ini berlawanan dengan semangat 'Ikrar Atlantik'.
4. Malayan Union akan menghancurkan struktur negeri-negeri Melayu dan memberi taraf kerakyatan yang sama kepada semua kaum.
5. Minta Kerajaan Baginda King menyiasat keadaan yang sebenar di Tanah Melayu pada masa itu.
6. Meminta Kerajaan Baginda King menarik balik cadangan Malayan Union dan kembalikan taraf negeri-negeri Melayu ini seperti sedia kala dengan tiada apa-apa perubahan buat sementara.

Tujuan penubuhan UMNO ialah untuk memelihara kepentingan, memaju dan memperbaiki keadaan orang Melayu. UMNO yang merupakan pertubuhan politik lantang menyuarakan penentangan terhadap Malayan Union dengan mengadakan rapat umum di seluruh negara bagi menentang rancangan kerajaan British itu. Orang Melayu terus memberi sokongan kepada UMNO sehingga Parlimen British menyedarinya. UMNO telah mendapat sambutan padu daripada semua negeri dan mempunyai 39 bahagian menjelang tahun 1951. Dalam masa yang singkat, UMNO telah menjadi parti politik berhaluan kanan terbesar dalam memperjuangkan kemerdekaan Tanah Melayu.

JAWATANKUASA PERHUBUNGAN ANTARA KAUM (CLC)

Tahun 1948 adalah merupakan titik tolak kepada perubahan dan landskap politik Malaysia. UMNO telah mengubah perlembagaannya untuk menjadikan parti siasah untuk menerajui kemerdekaan negara. Slogan UMNO telah bertukar dari Hidup Melayu kepada perjuangan kemerdekaan. Parti Komunis Malaya mula hilang arah dalam perjuangan untuk mengangkat ideologinya dan mereka telah menggunakan pendekatan bersenjata. Ini menyebabkan kerajaan British mula melancarkan Akta Darurat pada bulan Jun 1948. Sehubungan dengan itu, masyarakat Cina pula menggerakkan kerjasama politik dengan menubuhkan Malayan Chinese Association (MCA) pada bulan Februari 1949 yang diketuai oleh Tan Cheng Lock. Sehubungan dengan itu, Pesuruhjaya Tinggi British di Asia Tenggara Malcolm MacDonald telah membuat suatu gagasan iaitu “perpaduan sebelum kemerdekaan” bagi Tanah Melayu. Tindakbalas yang dilakukan oleh pemimpin politik tempatan ialah menyertai suatu forum yang dinamakan Jawatankuasa Perhubungan Antara Kaum. Ia dipengerusikan oleh E.E.C. Thuraisingam dan dianggotai oleh wakil UMNO, MCA dan MIC. CLC merupakan persidangan meja bulat antara kaum di Tanah Melayu. Jawatankuasa ini mencari pelbagai alternatif untuk menggerakkan kerjasama dan perpaduan antara kaum di Tanah Melayu.

INDEPENDENCE OF MALAYA PARTY (IMP)

Pada tahun 1951, Dato’ Onn Jaafar cuba memujuk UMNO supaya menerima orang bukan Melayu menjadi ahli, yang membawa maksud membuka keanggotaan UMNO kepada kaum bukan Melayu. Mengubah nama daripada pertubuhan Melayu kepada pertubuhan Malaya agar keanggotaannya dapat dibuka kepada semua tanpa mengira keturunan dan agama. Dato’ Onn berpendapat bahawa kemerdekaan daripada British tidak boleh dicapai hanya melalui

perjuangan UMNO dan MCA sahaja kerana kedua-dua parti ini hanya mewakili kepentingan kaum masing-masing. Dato' Onn tidak berjaya memujuk ahli UMNO menyebabkan beliau meletakkan jawatan sebagai Presiden UMNO. Dato' Onn telah menubuhkan Independence of Malaya Party (IMP) atau Parti Kemerdekaan Tanah Melayu pada tahun 1951 kemudian ditukar namanya kepada Parti Negara. Parti ini gagal mendapat sokongan rakyat di Tanah Melayu. Semasa pilihanraya Persekutuan 1955, Parti Negara hanya memperolehi satu kerusi dan parti ini berakhir dengan kematian Dato' Onn pada tahun 1962. (Zainal Abidin Abd. Wahid, 1972: 319)

PARTI KOMUNIS MALAYA

Politik Tanah Melayu juga diwarnai dengan politik yang berasaskan ideologi komunisme. Parti Komunis Malaya (PKM) telah ditubuhkan pada bulan April 1930, yang mempunyai matlamat untuk menggulingkan kerajaan British dan menubuhkan Republik Komunis Malaya dan hampir keseluruhan ahli PKM merupakan masyarakat Cina. Kegiatan politik PKM dianggap sebagai kegiatan politik berparti pertama di Tanah Melayu. PKM bergerak aktif dalam gerakan-gerakan bawah tanah secara haram melalui sekolah-sekolah malam, sekolah-sekolah persendirian, kesatuan-kesatuan sekerja dan belia dan menjadi ancaman yang paling kuat kepada pentadbiran British.

Semasa pengunduran Jepun, PKM telah mengambil kesempatan sebelum tentera British kembali selama tiga minggu menguasai beberapa kawasan dan menjalankan pemerintahan komunis melakukan kekejaman dan mengadili rakyat yang dirasakan bekerjasama dengan pihak Jepun dengan dijatuhi hukuman mati. Ahli-ahli PKM yang dikenali sebagai Bintang Tiga melakukan kekejaman sewenang-wenangnya. Selepas Perang Dunia Kedua, PKM lebih berpengaruh dan muncul dari hutan, dan pihak British mengiktiraf PKM sebagai sebuah parti politik kerana jasanya dalam menentang Jepun. Namun, pihak British berunding dengan PKM agar

membubarkan MPAJA dengan memberikan saguhati dan bekalan beras. Semasa rancangan Malayan Union, PKM menukar taktik perjuangan kepada kekerasan. PKM turut membentuk Barisan Bersatu melalui golongan kiri PUTERA-AMCJA, dan pada tahun 1948, PKM melancarkan pemberontakan tetapi gagal. Akibat kegiatan PKM yang semakin keras, kerajaan British mengambil tindakan mengharamkan parti ini pada tahun 1948.

MALAYAN PEOPLE ANTI JAPANESE ARMY

Penubuhan Malayan People Anti-Japanese Army (MPAJA) yang menggunakan bendera yang lambangnya tiga bintang, ingin memperlihatkan kerjasama tiga kaum terbesar di Tanah Melayu iaitu Melayu, Cina dan India, namun pergerakan ini dimonopoli oleh kaum Cina. Kesediaan orang Cina memberi kerjasama kepada MPAJA menunjukkan hanya ini cara mereka untuk menentang kezaliman Jepun. Keterdesakan British dalam menghadapi serangan Jepun menyebabkan pihak British membekalkan MPAJA dengan alatan senjata agar dapat membantu mereka menentang Jepun. Pihak MPAJA pula mengambil kesempatan ini untuk mengambil alih kekuasaan di Tanah Melayu setelah Jepun menyerah kalah. Perkara ini terbukti berlaku apabila MPAJA memerintah Tanah Melayu selama dua minggu, dan berlaku perkelahian antara orang Cina dan Melayu akibat anggapan bahawa kesengsaraan orang Cina pada zaman Jepun adalah disebabkan oleh kerjasama pemimpin-pemimpin Melayu dan anggota polis Melayu dengan pihak Jepun.

Semasa peristiwa penubuhan Malayan Union, orang bukan Melayu tidak melibatkan diri dalam perarakan menentang Malayan Union. Namun, mereka tetap menentang Malayan Union melalui Malayan Democratic Union (MDU) iaitu pertubuhan golongan profesional Cina pada 1945. MDU menentang Malayan Union kerana beranggapan pembentukan Malayan Union tidak demokratik dan kerana Singapura tidak dimasukkan ke dalam kesatuan itu. Orang

Melayu turut mengkritik keanggotaan Jawatankuasa Kerja yang dibentuk oleh kerajaan British dalam usaha membentuk perlembagaan baru untuk Tanah Melayu setelah Malayan Union dibubarkan kerana jawatankuasa itu tidak mempunyai wakil dari kalangan mereka. Pada tahun 1946 mereka telah menubuhkan All Malayan Council of Joint Action (AMCJA). (Zainal Abidin Abd. Wahid, 1972: 288)

ALL MALAYAN COUNCIL OF JOINT ACTION

All Malayan Council of Joint Action (AMCJA) merupakan gabungan badan-badan politik bukan Melayu yang terdiri daripada Malayan Democratic Union, Persatuan Cina Negeri-Negeri Selat British, Kongres India Se-Tanah Melayu, Liga Belia Demokrasi Baru Tanah Melayu, Persekutuan Kesatuan Sekerja Se-Malaya dan beberapa pertubuhan kaum Cina, belia dan wanita. AMCJA dibentuk khusus untuk menyatakan reaksi terhadap cadangan pembentukan Malayan Union.

MALAYAN CHINESE ASSOCIATION

Parti Malayan Chinese Association (MCA) telah ditubuhkan pada tahun 1949 untuk menghadapi permasalahan yang timbul akibat pengaruh PKM yang semakin meluas di kalangan masyarakat Cina. Pihak British mengalu-alukan penubuhan MCA kerana ia dapat membantu British menentang PKM. Penubuhannya adalah untuk menyekat masyarakat Cina daripada menyertai Parti Komunis Malaya. Matlamat penubuhan MCA ialah untuk melindungi kepentingan politik kaum Cina di Tanah Melayu serta bekerjasama dengan kerajaan British dalam menentang keganasan komunis. Pada tahun 1952, MCA telah membentuk pakatan kerjasama dengan UMNO bagi menghadapi Pilihan raya Majlis Bandaran Kuala Lumpur. Seterusnya, kerjasama tersebut digabungkan dengan Malayan Indian Congress (MIC) dalam

menghadapi pilihan raya Persekutuan 1955. Akhirnya MCA telah menjadi parti utama bagi mewakili masyarakat Cina ketika itu.

CENTRAL INDIAN ASSOCIATION OF MALAYA

Central Indian Association of Malaya (CIAM) telah ditubuhkan pada tahun 1936 dan merupakan gabungan 12 buah persatuan dan empat buah dewan perniagaan India. Tujuan utama parti ini ialah untuk memaju dan memelihara kepentingan politik orang India di Tanah Melayu (Arasaratnam, 1975). CIAM berperanan menjaga kebajikan kaum pekerja India seperti menentang pemotongan upah oleh pihak majikan, menghentikan sistem penghijrahan buat sementara waktu dan tidak membenarkan penjualan tedi. Namun, sebelum Perang Dunia Kedua masyarakat India mengalakan minat dan kegiatan politik terhadap negara India. Selepas perang, CIAM lebih aktif dalam politik malah semasa pendudukan Jepun, CIAM bekerjasama dengan Indian Independence League (IIL) dan India National Army (INA) untuk menjatuhkan kerajaan British di India namun usaha ini gagal lalu menyebabkan masyarakat India mula memberi tumpuan terhadap keadaan politik di Tanah Melayu. Seperkara pula, kaum buruh masyarakat India begitu tertarik dengan perjuangan PKM, maka beribu-ribu buruh India terutama di kawasan perladangan menyertai kesatuan buruh yang dibayangi PKM.

MALAYAN INDIAN CONGRESS

Selepas perlaksanaan kerajaan Malayan Union serta wujudnya pelbagai isu kenegaraan, telah mendorong masyarakat India menubuhkan sebuah pertubuhan politik. Malayan Indian Congress (MIC) telah ditubuhkan pada bulan Ogos 1946 dan tujuannya ialah untuk menjaga kepentingan orang India di Tanah Melayu dan memperjuangkan kemajuan politik bersama-sama dengan kaum lain.

Penubuhan Malayan Union telah menimbulkan banyak masalah, justeru masyarakat India menyedari bahawa mereka perlu bersiap sedia untuk menghadapi sebarang kemungkinan. MIC mendapat sambutan di kalangan masyarakat India apabila ia menyertai Perikatan dan menyertai pilihan raya Persekutuan tahun 1955. (P. Ramasamy, 15 November 1994)

PERKEMBANGAN POLITIK DI SABAH DAN SARAWAK

Perkembangan pendidikan di Sarawak melahirkan golongan yang mencabar kepimpinan golongan bangsawan yang berkhidmat dengan Brooke, serta melahirkan kesedaran politik di kalangan orang Melayu. Persatuan Melayu Sarawak (PMS) ditubuhkan pada tahun 1939 yang bertujuan untuk menyatupadukan orang Melayu, memajukan kedudukan sosioekonomi orang Melayu, melindungi agama Islam dan menjadi penghubung antara orang Melayu dan kerajaan. Pentadbiran Brooke tidak membenarkan persatuan ini terlibat dengan politik serta harus mengekalkan imej sosialnya.

Manakala di Sabah pula, sehingga Perang Dunia Kedua tiada kegiatan politik yang jelas. Perkara yang berkaitan dengan politik dibangkitkan secara perseorangan dan oleh wakil dari daerah atau suku kaum masing-masing. Menerusi Majlis Penasihat Ketua Anak-anak Negeri yang ditubuhkan pada tahun 1915, ketua anak-anak Negeri berpeluang menyatakan pandangan dan cadangan mengenai aspek kebajikan masyarakat peribumi. Majlis ini bertaraf penasihat sahaja dan tidak berkuasa membuat undang-undang. Majlis ini dapat menarik perhatian Kerajaan Syarikat Borneo Utara British untuk mempertimbangkan beberapa resolusi yang berkaitan dengan kebajikan masyarakat tempatan. (Sabihah Osman, 15 November 1994)

PERPADUAN KAUM MENERUSI KERJASAMA POLITIK

Pada pilihan raya Majlis Bandaraya Kuala Lumpur pada tahun 1952, Pengerusi Parti MCA Selangor H.S. Lee dan Ketua Jawatankuasa Kecil Pilihan raya UMNO Kuala Lumpur telah bersepakat untuk bekerjasama secara sementara dalam pilihan raya tersebut. Berdasarkan persetujuan yang telah dicapai, UMNO tidak akan bertanding di kawasan MCA dan begitu juga sebaliknya. Malah, kedua-dua pihak akan saling bantu membantu iaitu penyokong UMNO dan MCA akan mengundi kedua-dua parti. Strategi ini telah membuahkan kejayaan yang cemerlang iaitu memenangi sembilan daripada 12 kerusi yang dipertandingkan dengan mendapat undi yang besar. Seterusnya, pakatan UMNO dan MCA ini telah diamalkan di tempat-tempat lain bagi pilihan raya tempatan seperti di Johor, Melaka dan terbukti kemenangan berada di pihak mereka.

Kejayaan demi kejayaan yang diraih membuatkan kedua-dua pemimpin parti ini telah mempertimbangkan kesan baik dan buruk jika kerjasama ini dipanjangkan di peringkat kebangsaan. Pada tahun 1953, pemimpin UMNO dan MCA telah berunding dan akhirnya keputusan telah dicapai untuk menubuhkan Parti Perikatan UMNO-MCA untuk menghadapi pilihan raya umum pertama bagi Tanah Melayu, dengan tujuan untuk menduduki Majlis Undangan Persekutuan. Pada pilihan raya pertama bagi Tanah Melayu ini, tiga parti terbesar yang mewakili tiga kaum Melayu, Cina dan India iaitu UMNO, MCA dan MIC telah bersepakat untuk bergabung.

Parti Perikatan telah meletakkan calon-calon bagi kesemua 52 kerusi yang dipertandingkan. Pada pilihan raya ini jumlah kerusi dan pembahagian kerusi menunjukkan pengundi Melayu berjumlah 84.2 peratus, pengundi Cina 11.2 peratus dan pengundi India 3.9 peratus. Peratusan ini menunjukkan kelebihan yang sangat besar kepada UMNO. Namun, UMNO telah bertoleransi dengan pihak MCA dan MIC dengan membahagikan 35 kerusi (69 peratus), MCA mendapat 15 kerusi (28 peratus) dan MIC 2 kerusi (3 peratus). Usaha ini jelas menunjukkan tolak ansur bangsa Melayu yang diwakili oleh UMNO walaupun bilangan kerusi ini tidak memadai dengan jumlah

pengundi bangsa Melayu pada ketika itu, iaitu 50 daripada 52 kerusi kawasan yang dipertandingkan dikuasai oleh para pengundi Melayu. Hakikatnya, orang Melayu telah membuat pengorbanan besar demi perpaduan dan masa depan negara.

Hakikatnya, keputusan pilihan raya telah memihak kepada Parti Perikatan yang berjaya memperolehi 51 daripada 52 kerusi yang dipertandingkan. Dari sudut hubungan etnik, kemenangan ini memperlihatkan keistimewaan kerjasama antara kaum dan manifesto Parti Perikatan yang berjaya memikat hati penduduk Tanah Melayu. Manifesto Parti Perikatan ialah hasil tolak ansur dan kerjasama yang padu antara kaum di Tanah Melayu dalam usaha mempercepatkan kemerdekaan daripada pihak penjajah British. (Zainal Abidin Abd. Wahid, 1983: 181-187)

PENUBUHAN BARISAN NASIONAL

Barisan Nasional merupakan parti komponen pelbagai kaum yang diwujudkan oleh Kerajaan Perikatan yang memerintah serta memenangi pilihan raya umum Tanah Melayu pada tahun 1955 malah telah memperolehi kuasa daripada kerajaan British berikutan kemerdekaan Persekutuan Tanah Melayu pada tahun 1957. Pada awal penubuhannya iaitu pada tahun 1974, Barisan Nasional terdiri daripada UMNO, MCA, MIC, PAS, Parti Progresif Rakyat (PPP), Parti Gerakan Rakyat Malaysia (GERAKAN), Parti Rakyat Bersatu Sarawak (SUPP), Parti Pesaka Bumiputra, dan United Sabah National Organisation (USNO) (Mauzy, Diane K., 1983). Penubuhan Barisan Nasional merupakan buah fikiran Perdana Menteri Malaysia yang kedua iaitu Tun Abdul Razak Hussein bagi mengurangkan permainan politik (politicking) dan politik perkauman agar segala usaha dan tindakan ditumpukan untuk menggembeling tenaga ke arah perpaduan dan pembangunan nasional.

Barisan Nasional merupakan parti yang mendapat mandat daripada rakyat di Malaysia untuk menjalankan pemerintahan secara

adil dan saksama bagi memenuhi tuntutan kemajuan bagi setiap etnik di Malaysia. Kerjasama parti-parti komponen dalam Barisan Nasional amat penting bagi memastikan kelancaran pentadbiran di Malaysia. Isu-isu yang berkaitan dengan pembangunan negara lebih dititikberatkan oleh pemerintah dan rakyat, berbanding isu-isu politik perkauman yang hanya membuang masa. Isu pengangguran mahasiswa, kenaikan harga minyak, jenayah yang berleluasa, keruntuhan moral di kalangan remaja, pembasmian kemiskinan, projek perumahan terbengkalai, penjagaan kualiti alam sekitar serta isu-isu luar negara seperti hubungan Malaysia-Singapura yang lebih mendapat perhatian rakyat dan pemerintah kerana Malaysia sekarang berusaha untuk menjadi negara maju dengan acuan sendiri menjelang tahun 2020. Rakyat Malaysia yang bebas memilih pemimpin akan memilih kerajaan yang dirasakan layak untuk menjaga keamanan, kestabilan dan kemakmuran negara melalui pilihan raya setiap lima tahun.

Perkembangan politik Malaysia semakin berwarna-warni apabila kemasukan Singapura dalam Persekutuan Malaysia pada 16 September 1963. Tanggapan awal tentang bahaya politik dengan kemasukan Singapura itu terserlah apabila secara tiba-tiba Lee Kuan Yew membuat pengisytiharan untuk mengadakan pilihan raya mengejut. Isu perkauman telah mula disebar. Kepimpinan Lee Kuan Yew menang besar dan mula menjuarai kepentingan orang Cina di Singapura dan Semenanjung Malaysia. Mereka tidak mengiktiraf MCA dan sebaliknya hanya mengadakan kerjasama dengan UMNO. Keadaan ini telah meretakkan hubungan politik dalam parti Perikatan. Dalam pilihan raya Persekutuan 1964, PAP turut mengambil bahagian dan menentang Perikatan. Pada masa yang sama, PAP mula memainkan isu perkauman 'Malaysian-Malaysia' dan tidak menghormati perlembagaan negara yang sudah lama termaktub berkaitan dengan kedudukan hak orang Melayu, bahasa Melayu, raja-raja Melayu dan agama Islam. Beberapa rusuhan kaum mula tercetus di Singapura yang melibatkan orang Melayu dan Cina. Tiga wakil Kuala Lumpur telah dihantar ke Singapura untuk meredakan ketegangan hubungan kaum iaitu Syed Jaafar Albar, Haji Hassan Adli dan Ali Haji Ahmad.

Ali Haji Ahmad telah menyebut bahawa “Singapura jangan jadi Israel di Asia Tenggara”. Akhirnya, kepimpinan Tunku Abdul Rahman telah mengambil keputusan yang drastik dan menyedihkan, dengan mengisytiharkan Singapura keluar dari Persekutuan Malaysia pada tanggal 9 Ogos 1965. Walaupun terdapat pandangan yang berbeza mengenai keputusan tersebut, Tunku merasakan itu adalah tindakan politik yang terbaik. Para pemimpin Perikatan berpendapat bahawa sekiranya isu Singapura terus dibiarkan, ia menjadi ‘api dalam sekam’ dan ‘duri dalam daging’, lambat laun ia akan menjadi barah dalam politik Malaysia dan mengundang bahaya politik yang lebih besar.

PILIHAN RAYA PERSEKUTUAN 1969

Peristiwa 13 Mei bermula dengan isu-isu perkauman yang dimainkan oleh parti-parti politik dalam kempen-kempen pilihan raya yang berlangsung selama lima minggu. Pilihan raya Persekutuan telah diadakan pada 10 Mei 1969. Parti-parti utama yang terlibat dalam pilihan raya tersebut ialah Perikatan, Gerakan, DAP, PAS dan PPP. Antara isu tersebut ialah tentang hak istimewa orang Melayu, kedudukan istimewa orang-orang Melayu yang berhubung dengan pekerjaan, kuota 4:1 yang dinikmati oleh orang Melayu dalam perjawatan perkhidmatan awam, dan usaha-usaha untuk menyeimbangkan kedudukan orang Melayu dan Cina dalam lapangan perdagangan dan perusahaan. (Comber, 1985:79). Parti Tindakan Demokratik (DAP) yang terlibat dalam pilihan raya 1969 telah membawa manifesto ‘Malaysian Malaysia’. Isu kaum juga dibangkitkan oleh Gerakan dan PPP. Secara keseluruhannya, pilihan raya 1969 menggambarkan secara jelas perjuangan parti untuk mengangkat kepentingan kaum masing-masing.

Dalam pilihan raya tersebut, Parti Perikatan berjaya mengekalkan kuasa pemerintahan dengan memenangi kerusi Parlimen dan Dewan Undangan Negeri dengan majoriti kecil. Banyak kawasan jatuh ke tangan parti pembangkang. Parti Perikatan hanya

memenangi 162 buah kerusi dari 282 kerusi yang dipertandingkan bagi Dewan Undangan Negeri. Manakala bagi Dewan Rakyat, Perikatan hanya memenangi 66 buah kerusi dari sejumlah 104 buah kerusi yang dipertandingkan. Ia memperoleh 48.41 peratus dari jumlah keseluruhan undi. Ramai pemimpin Perikatan yang tewas termasuklah Senu Abdul Rahman (Menteri Penerangan), Dr. Lim Swee Aun (Menteri Perdagangan), Ng Kam Poh (Menteri Kebajikan) dan Dr. Mahathir Mohamad. Kemerosotan undi yang diperolehi Perikatan, khususnya MCA menggambarkan ketidakpuasan hati rakyat (masyarakat Cina) terhadap kerajaan Perikatan. Beberapa pemimpin Perikatan telah mengkritik MCA yang menyebabkan parti itu menarik diri dari gabungan Perikatan. Api perkauman masih terus bertiup selepas pilihan raya tersebut yang menyebabkan berlakunya tragedi rusuhan kaum 13 Mei 1969.

KESIMPULAN

Perkembangan politik di Malaysia mempunyai sejarah dan asal-usul yang tersendiri yang bertitik tolak daripada faham perkauman. Fenomena ini terbentuk dalam kerangka wujudnya masyarakat majmuk di negara ini pada zaman penjajahan British. Orang Melayu membentuk UMNO sebagai benteng bagi ancaman-ancaman terhadap hak-hak orang Melayu yang digugat oleh perlembagaan Malayan Union yang dirancang oleh pihak penjajah British. Penubuhan MCA pula adalah tindakbalas kaum Cina terhadap zaman darurat untuk melindungi kepentingan serta memberi perlindungan kepada bangsa Cina. (Ong Haak Ching, 1998) MCA menghadapi saingan hebat dengan DAP yang juga majoriti penyokongnya adalah masyarakat Cina dan merupakan parti pembangkang utama. Begitu juga dengan MIC yang mahu memastikan mereka tidak diketepikan dalam arus perdana negara, walaupun mereka merupakan golongan minoriti. PAS pula membawa prinsip untuk mengekalkan ketuanan Melayu dan Islam dan perjuangan untuk menegakkan negara Islam. Bagi

Sabah dan Sarawak pula, parti-parti komponen yang sering keluar dan masuk parti gabungan Barisan Nasional tetap menjadi sasaran utama Kerajaan Persekutuan dalam memantapkan gabungan pemerintahan bagi menyalurkan hasrat kerajaan di Sabah dan Sarawak, yang memiliki banyak kawasan pedalaman dan rakyat yang berbilang etnik dan suku kaum.

Pada masa kini, kemunculan parti-parti politik seperti DAP, PAS, Keadilan dan parti-parti kecil di Sabah dan Sarawak merupakan bukti Malaysia menjalankan sistem politik demokrasi berparlimen, kebebasan berpolitik dan bersuara melalui saluran yang betul iaitu Parlimen. Rakyat memilih pemimpin yang difikirkan layak melalui pilihan raya dan wakil-wakil rakyat yang dipilih itu akan menyampaikan kehendak rakyat untuk dibincangkan di Parlimen bagi memastikan kelancaran pentadbiran dan membela nasib rakyat tanpa mengira kaum.

Namun, perkembangan politik di Malaysia jika dilihat dari sudut hubungan etnik memperlihatkan usaha setiap kaum bagi mencapai perpaduan walaupun menghadapi pelbagai onak dan ranjau dalam mencapai persefahaman dan toleransi antara kaum. Penubuhan setiap parti politik tetap jelas memperlihatkan isu-isu yang melibatkan kepentingan kaum masing-masing. Namun begitu, pengalaman sejarah menunjukkan isu perkauman tidak boleh diperjudikan semata-mata untuk kepentingan parti dan kaum. Dalam pada itu, pihak kerajaan perlu melaksanakan sistem pentadbiran dan pemerintahan dengan adil, bijaksana dan berkesan serta berdasarkan prinsip dan semangat perlembagaan Malaysia yang dikongsi bersama agar seluruh rakyat menikmati hasil kemerdekaan. Dalam pada itu, seharusnya setiap parti politik bukan sahaja melihat kepada perjuangan dan kepentingan parti masing-masing yang bersifat etnisiti, tetapi mesti mengubahsuai mengikut keperluan nasional. Tambahan pula, gelombang globalisasi yang melanda negara menuntut kesatuan pemikiran dan tindakan di kalangan parti-parti politik agar kedaulatan dan kemerdekaan negara dapat dipertahankan.

